

פסח, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאלי

הכל עשר!

המקרא מתאר את התנועה של אבותינו למצרים כיחידים או כציבור, בפעלים: **שיבה, ביאה, וירידה**, לעולם לא הליכה אל או עלייה ל... אלו האחרונים שמורים לתנועה לארץ ישראל. עם ישראל נוצר למעשה במצרים, מצרים היא 'אמנו'. כור ההיתוך במצרים נמשך זמן רב מאוד, מאות בשנים. התנועה של האבות ומשפחותיהם אל מצרים מבטאת תמיד **ירידה** רוחנית. מצרים היא ערש התרבות המדע והפוליטיקה, אך לא של המוסר. בשל נסיבות שאינן תלויות בנו נאלצנו לרדת למצרים ולהתחבר אליהם חיבור חזק ביותר. זוהי ה**ביאה** המבטאת חיבור בניגוד ל**יציאה** המבטאת ריחוק והיפרדות, כמו: **וַיֵּצֵא מִבְּיַתוֹ וְהִלְכָה וְהִיְתָה לְאִשׁ-אָחֵר:**

לאחר היציאה ממצרים המהווה מעין תיאור ללידה הפיזית שלנו, התבקשנו כ**עם** (כינוי שקיבלנו לראשונה על ידי המצרים), במספר ציוויים שנועדו לשמר לעולמים זיכרון זה: לא ל**שוב** למצרים, לא לתעב את **מצרים** ולשמר את **זכר יציאת מצרים**. בשהותנו מאות בשנים בכור ההיתוך המצרי כ**עם** של עבדים עובדי ע"ז, נחשפנו והתחנכנו על ברכי שני יסודות: ה**עבודה והכניעה** (הרב קוק, עולת ראייה), תכונות שיהיו בעזרנו במהלך ההיסטוריה.

אין ביטוי אחר לתאר את אשר אירע במצרים לפרעה ולעבדיו זולת הביטוי- **התגלות**. העם המצרי זכה ראשון להתגלות ולידיעה: **וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְקֹוֹק בְּנֹטְתִי אֶת־יְדֵי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם:** בד בבד עם ישראל זכה ל**עצמאות ראשונה** על אף מצבו הרוחני והחומרי.

ב**התגלות** לעם ישראל, שתתרחש חמישים יום מאוחר יותר יגלה להם האל, רק עתה, כי הוא זה אשר הוציאם ממצרים, לא פרעה ולא משה. אמירה זו תהיה אבן היסוד באמונה של העם היהודי: **אֲנֹכִי יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים לֹא יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פְּנֵי:**

תהליך הגאולה הראשונה כלל את השלבים הבאים: התגלות לגויים דרך 'מכות', הגדרתנו כלאום, הצלה פיזית ניסית של עם ישראל, כריתת ברית עם ישראל. כניסה לארץ המובטחת.

עשר המאמרות שבאמצעותם הקב"ה ברא את היקום יצרו את המסך שאחריו הוא הסתתר. ההתגלות לבריותיו מתרחשת אף היא בעשרה רכיבים, עשר מכות ועשר דברות כנגד אותם עשרה מאמרות. ה**מאמרות** הסתירו והעלימו את האל, ה**מכות** גילו אותו למצרים, וה**דיברות** גילו אותו לעם ישראל.

"... יבואו עשרה מאמרות של עשר מכות, ויפרעו מפרעה ומן המצריים, שרצו לשעבד עם ישראל, שבעבורם נברא העולם בעשרה מאמרות", (פסיקתא זוטרתיא, וארא ט, יג).

להערות: hazutg@gmail.com